

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Statuitur prima conclusio,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

tanquam in subiectis & obedientibus legi : unde cum Deus sit Rex Regum, & dominus dominantium, ac supremus moderator totius universi, Per quem Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, ut dicitur Proverb. 8. non est dubium quin in illo sit iustitia legalis, superiori modo, quam in omni Principe. Quare solum restat difficultas, & controversia inter Theologos, an etiam in Deo sit ponenda formaliter iustitia commutativa, & distributiva, vel solum eminenter ? Pro cuius resolutione

5. Suppono ultimò : Distributivam iustitiam in hoc potissimum à commutativa differre, quòd hæc in compensatione debiti servat proportionem seu aequalitatem arithmeticam & absolutam, quæ fit secundum computationem numeri ad numerum : si enim debitor debeat v. g. centum nummos creditori, centum etiam illi restituere debet. Illa verò observat solum proportionem geometricam, seu respectivam, quæ fit secundum proportionem diversorum respectuum, qualem Geometra considerat in diversis figuris & quantitativibus. Sicut si paterfamilias v. g. debet distribuere familiæ suæ vestes, non debet easdem dare toti familiæ, sed minoribus minores, & maioribus majores : unicuique secundum suam proportionem. Et in distribuendis bonis reipublicæ (in quo situm est officium iustitiæ distributiæ) non debet sic attendi meritum, ut tot partes bonorum recipiat quis, quot habet gradus meriti : ut si habeat centum, centum etiam recipiat : sed si habenti quinquaginta gradus meriti, dentur viginti partes bonorum reipublicæ, habenti centum, debent tribui quadraginta. His præsuppositis.

6. Circa propositam difficultatem variè opinantur Authores, omnes tamen sententiæ ad tres præcipuas (quarum duæ extremè opponuntur, altera inter utramque mediat) reduci posse existimo. Suarez enim affirmat dari in Deo iustitiam non solum distributivam, sed etiam commutativam in ordine ad homines, fundatam in pacto & promissione quæ intercedit inter Deum & nos ; ita quòd si Deus non redderet quod ex pacto convenit, violator esset stricti juris, & propriæ ac specialis iustitiæ. Sic docet in Opusc. disp. de iustitia Dei, ipsumque sequuntur Granada, Tannerus, & alij eisdem familiæ. Vazquez autem cui adherent Lessius, Sanchez, & Arrubal, docet in Deo non dari veram & strictam iustitiam, neque commutativam, neque distributivam, & præmium reddi à Deo bonis operibus ex sola fidelitate, vel gratitudine, aut alia virtute simili, quæ sit pars potestativa iustitiæ, non species ejus. Thomistæ verò mediâ viâ inter has duas sententias extremè oppositas incedentes, tenent in Deo non dari iustitiam commutativam, bene tamen distributivam, & vindicativam, quæ est pars distributiæ iustitiæ, habens distribuere præmia & supplicia, secundum proportionem meritum vel demeritorum. Hanc sententiam clarè & in terminis docet Angelicus Præceptor, ut constabit ex locis statim referendis : unde illum sequuntur Capreolus, Caietanus, Ferrariensis, Soto, Gonzales, Marcus à Serra, Joannes à S. Thoma, & alij communiter.

Tom. I.

§. II.

Statuitur prima conclusio.

Dico primò : In Deo non dari iustitiam commutativam.

7. Probatur primò conclusio ex D. Thoma in 4. dist. 46. quæst. 1. art. 1. ubi ait : *Iustitia commutativa, per quam aequalitas constituitur inter Deum dantem & creaturam recipientem, Deo competere non potest secundum propriam acceptionem.* Et 1. cont. Gent. cap. 93. *Iustitia, quantum ad commutationis actum, Deo competere non potest, cum ipse à nullo aliquid accipiat.* Unde ad Romanos 11. dicitur, *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei ? Et Iob 41. Quis ante dedit mihi, & reddam ei ? Per similitudinem tamen aliqua dari Deo dicuntur ; inquantum Deus nostra data accipiat : non igitur sibi competit commutativa iustitia.* Et hinc art. 1. *Iustitia commutativa, vel directiva commutationum, non competit Deo, quia ut dicit Apostolus ad Roman. 11. Quis prior dedit illi, & retribuetur ei ?*

8. Dices, D. Thomam solum excludere à Deo iustitiam commutativam, eo modo, & cum illis imperfectionibus, cum quibus reperitur inter homines ; non autem negare, iustitiam commutativam Deo convenire secundum suam rationem formalem, & ut purificatam ab his imperfectionibus.

9. Sed contra : Secundum modum illum imperfectum quo virtutes sunt in nobis, non solum iustitia commutativa, sed nec distributiva, nec misericordia, nec liberalitas & magnificentia, nec sapientia & prudentia sunt in Deo, sed modo altiori & divino : Ergo si D. Thomas intenderet solum excludere à Deo iustitiam commutativam, secundum eas imperfectiones quibus affecta est in nobis, & non secundum se, etiam alias virtutes negare deberet Deo, quia non sunt in Deo illo modo quo in nobis : sed alias virtutes, & nominatim iustitiam distributivam concedit Deo, & commutativam excipit, ut magis constabit ex locis infra referendis : Ergo &c. Adde quòd ratio D. Thomæ quam in prædictis locis insinuat, & quam statim exponemus, probat Deo non posse convenire iustitiam commutativam secundum se, & secundum suam rationem formalem & essentialem.

10. Probatur ergo secundò conclusio ratione quam indicat D. Thomas locis relatis. Ad iustitiam commutativam propriè dictam necessàriò requiritur, ut debitum legale oriatur in uno extremo ex duobus inter quæ talis iustitia intercedit, ex dato & tributo alterius : Sed nulla creatura potest aliquid dare vel tribuere Deo : Ergo in illo non potest esse iustitia commutativa in ordine ad creaturas. Major videtur certa & constans apud omnes : si enim aliquis nihil alteri det vel tribuat, non potest illum constituere debitorem, nec illum obligare ex vera & stricta iustitia. Minor verò in qua est difficultas probatur primò ex locis Scripturæ à D. Thoma allegatis. Secundò ratione : Nam dare aliquid alteri, est illud constituere sub dominio & potestate illius : Sed repugnat quòd aliqua actio creaturæ, sub dominio & potestate Dei constituatur, quia quæcumque actio vel communicatio creaturæ, ita est Dei, & sub dominio ejus, sicut quæcumque res creata, & multò magis, quàm sub dominio proprio : Ergo repugnat creaturam per sua bona opera ali-

P P p iij

quid dare vel tribuere Deo. Quântumcumque enim creatura eam actionem, vel rem donet Deo, nihil novi dominij & juris in eo causat, quia ipsummet offerre & dare, & ipsa actio creaturae, à Deo originantur, & ex ejus influxu & causalitate pendent, & aliquid ipsius sunt.

20. Dices cum Suarez: Quòd quamvis actiones creaturae sint Dei ut suprema Domini, tamen ipsa creatura habet particulare dominium in illas, ratione cujus potest illas Deo dare, & in ejus obsequium offerre.

Sed contra: Licet creatura habeat dominium particulare in suas operationes, non potest tamen illud in Deum transferre, nec consequenter aliquid Deo dare: quia dominium illud, cum sit creatum & limitatum, est imperfectum; Deus autem non est capax dominij imperfecti. Et dato etiam quòd illud in Deum transferre possemus, & Deus esset capax nostri imperfecti & inferioris dominij, illudque novo titulo possidere posset; totum hoc ex Deo ipso dimanare debet, scilicet quòd nos tale imperfectum dominium in ipsum transferamus, & quòd ei illud offeramus: Ergo nihil ei offerimus quòd suum non sit, siquidem non solum id quòd damus; sed ipsum etiam dare illi, beneficium ejus est, & ab ipso prius descendit. Et in hoc stat tota vis hujus Apostolici verbi, quòd saepe allegat S. Doctor: *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* Id est quis à se incipit dare illi aliquid, & non potius ab ipso accepit?

21. Probatur tertio conclusio alià ratione fundamentali. In eo qui ex justitia commutativa aliquid retribuit, oportet esse strictum debitum illud tribuendi: Sed in Deo non est, nec esse potest strictum debitum & obligatio respectu creaturae: Ergo in eo non est, nec esse potest justitia commutativa in ordine ad nos. Major constat, tum quia ille qui absque debito & obligatione aliquid tribuit, non ex justitia commutativa, sed ex liberalitate tribuit; ut patet in Petro solvente Joanni centum nummos qui ei debentur, non ab ipso Petro, sed à Paulo: talis enim actus non est justitiae commutativae, sed potius liberalitatis, vel magnificentiae. Tum etiam, quia ut docet D. Thomas 2. 2. quaest. 80. art. 1. *Dupliciter aliqua virtus à justitiae commutativae ratione deficit: uno modo in quantum deficit à ratione aequalis, alio modo in quantum deficit à ratione debiti.* Unde sicut religio & poenitentia in nobis deficient à vera & stricta ratione justitiae, & constituuntur partes potentiales illius, ex eo quòd non possunt Deo satisfacere ad aequalitatem pro beneficiis acceptis, vel pro injuriis illatis; ita amicitia, gratitudo, & fidelitas, licet reddant aequale, quia tamen ad id non obligantur ex stricto debito, sed solum ex quadam decentia & honestate, excluduntur à vera ratione justitiae, ut in 3. suppositione declaravimus.

Minor verò, in qua est difficultas, probatur ex D. Thoma 1. 2. quaest. 114. art. 1. ad 3. ubi docet quòd Deus non potest nobis esse debitor ex justitia: nam quaecumque ejus promissio antecedit, non sequitur (inquit) quòd Deus efficiatur simpliciter debitor nobis, sed sibi ipsi, in quantum debitum est ut sua ordinatio impleatur. Idem docet hic art. 1. ad 3. his verbis: *Deus non est debitor, quia ipse ad alia non ordinatur, sed potius alia ad ipsum.*

Ratio etiam id suadet, nam strictum debitum importat inferioritatem aliquam & dependentiam debentis ab eo cui debetur, & est incompos-

A sibile cum supremo dominio. Qui enim est supremus dominus alicujus, est dominus omnium quae sunt ipsius: unde per nullam profus actionem vel rem potest illi obligari, & debitor fieri ex stricta & rigorosa justitia; & ideo dominus potest servo rem promissam, putà vestem, negare, imò datam auferre, & promissionem rescindere, atque irritare, sine injustitia: quia quidquid servus possidet, domini est.

12. Respondet Suarez: Rationem supremi dominij in Deo, impedire quidem quòd absolute possit in eo resultare strictum debitum erga creaturam, non tamen quòd possit illi obligari, obligatione orta ex pacto & promissione Dei. Sicut, inquit, inter patrem & filium, servum & dominum, posset, intercedente pacto & promissione, oriri naturalis obligatio justitiae, si lege positiva non prohiberentur.

13. Sed contra: Pactum & promissio in supremo domino, solum possunt inducere obligationem fidelitatis & veracitatis, non tamen strictae & rigorosae justitiae: quia ut quis debitor fiat aliquid accipiendo (etiam supposita quacumque promissione) opus est ut id quòd accipit, eique exhibetur, non sit sub dominio ejus. Unde quantumcumque quis promittat aliquid filio aut servo suo, si ei dederit quòd re verà patris aut domini est, non fit debitor id accipiendo, sed promittendo; nec consequenter ex justitia, sed solum ex fidelitate. Cum ergo Deus plenum habeat dominium cujuscumque rei quam ei exhibere possumus, eam accipiendo non fit nobis debitor ex justitia, sed solum ex fidelitate nobis premium promittendo. Unde Augustinus serm. 16. de verbis Apostoli cap. 1. *Debitor factus est, non aliquid à nobis accipiendo, sed quòd ei placuit promittendo.* Et Anselmus in prologo cap. 10. *Iustus es, non quia nobis reddis debitum, sed quia facis quòd decet te summe bonum.*

14. Confirmatur: *Deus non est debitor, quia ipse ad alia non ordinatur, sed potius alia ad ipsum,* ut ait D. Thomas supra relatus: Ergo cum supposito etiam pacto & promissione, ad creaturas non ordinetur, nec ab ipsis dependeat, non fit illis debitor ex justitia, sed ex fidelitate, vel gratia. Sicut fecit pactum & promissionem ac fecit cum Abraham de Incarnatione Filij sui, quòd ante promiserat per Prophetas, ut ait Apostolus. Et Abraham dicta sunt promissiones hujus mysterij, & tamen non ex justitia datus est Christus, sed ex amore & gratia. Et promittit Deus exaudire orationes nostras, sicut dicitur Psalm. 90. *Invocabit me & ego exaudiam eum.* Et Joan. 14. *Petite & accipietis:* nec tamen ex justitia Deus implet petitiones nostras, sed ex misericordia & fidelitate.

14. Confirmatur: *Deus non est debitor, quia ipse ad alia non ordinatur, sed potius alia ad ipsum,* ut ait D. Thomas supra relatus: Ergo cum supposito etiam pacto & promissione, ad creaturas non ordinetur, nec ab ipsis dependeat, non fit illis debitor ex justitia, sed ex fidelitate, vel gratia. Sicut fecit pactum & promissionem ac fecit cum Abraham de Incarnatione Filij sui, quòd ante promiserat per Prophetas, ut ait Apostolus. Et Abraham dicta sunt promissiones hujus mysterij, & tamen non ex justitia datus est Christus, sed ex amore & gratia. Et promittit Deus exaudire orationes nostras, sicut dicitur Psalm. 90. *Invocabit me & ego exaudiam eum.* Et Joan. 14. *Petite & accipietis:* nec tamen ex justitia Deus implet petitiones nostras, sed ex misericordia & fidelitate.

14. Confirmatur: *Deus non est debitor, quia ipse ad alia non ordinatur, sed potius alia ad ipsum,* ut ait D. Thomas supra relatus: Ergo cum supposito etiam pacto & promissione, ad creaturas non ordinetur, nec ab ipsis dependeat, non fit illis debitor ex justitia, sed ex fidelitate, vel gratia. Sicut fecit pactum & promissionem ac fecit cum Abraham de Incarnatione Filij sui, quòd ante promiserat per Prophetas, ut ait Apostolus. Et Abraham dicta sunt promissiones hujus mysterij, & tamen non ex justitia datus est Christus, sed ex amore & gratia. Et promittit Deus exaudire orationes nostras, sicut dicitur Psalm. 90. *Invocabit me & ego exaudiam eum.* Et Joan. 14. *Petite & accipietis:* nec tamen ex justitia Deus implet petitiones nostras, sed ex misericordia & fidelitate.

Dico secundo: Justitiam distributivam esse in Deo formaliter, & non solum eminenter. Ita D. Thomas hic art. 1. in corp. & super Dionysium de divin. nomin. cap. 8. lect. 4. ubi ait: *Justitia convenit Deo secundum tres actus: primo quidem secundum hoc quòd est distribuere: commutativa enim justitia in Deo locum non habet, sicut est in venditoribus & emptoribus, quia ut dicitur ad Roman. 12. quis prior dedit illi & retribuetur ei? sed attribuitur ei distributiva justitia,*

§. III.

Alia difficultas resolvitur, & dari in Deo justitiam distributivam, & vindicativam, breviter demonstratur.

15. Dico secundo: Justitiam distributivam esse in Deo formaliter, & non solum eminenter. Ita D. Thomas hic art. 1. in corp. & super Dionysium de divin. nomin. cap. 8. lect. 4. ubi ait: *Justitia convenit Deo secundum tres actus: primo quidem secundum hoc quòd est distribuere: commutativa enim justitia in Deo locum non habet, sicut est in venditoribus & emptoribus, quia ut dicitur ad Roman. 12. quis prior dedit illi & retribuetur ei? sed attribuitur ei distributiva justitia,*